

Dopisi in novice.

Iz **Železnikov** 9. januarija. — Letošnja zima je za šolarje naših krajev dovolj huda. Od kar nas je 26. novembra lanskega leta zapadel debel sneg, so pota ves čas silno slaba. Ostri mraz že več let ni bil tako stanovit, kot letos; da, celo huda kraška burja se poskuša v poslednjem času pri nas vdomaćiti. Uni teden nam je bila pota tako poledenela in ugladila, da ni bilo prav nič novega, ako je kdo na ravnej poti in pri svitem dnevu pomeril moža po tleh. Včeraj smo dobili zopet novega snega na zasipe. Mnogokrat sem si že letošnjo hudo zimo o jutrih mislil: danes se bomo pa menda vendar lahko prešteli v šoli, koliko nas bo? pa snegu, mrazu in burji vkljub se vendar šola z redko izjembo vsaki dan napolni. Ko bi le tudi napredek hotel tako dober in ugoden biti; a s tem se dozdej ne morem posebno hvaliti, akoravno se poslužujem raznih spodbudljejev. Človek se trudi in trudi, pa godi se mu zelo tako, kot nekdanjim ribčem na genezareškem jezeru, ki so tožili: »Gospod! celo noč smo lovili, pa nič vjeli.« Mestni učitelji imajo v marsikaki zadevi pač veliko ložej (?) mimo nas na deželi. Tam imajo otroci navadno (??) ali vsaj do malega domače učeničke, ki pomagajo šolskemu učitelju nositi težak jarem; po kmetih tega ni, ampak vsa teža sloni edino le na ramah učiteljevih, zato bi pa res včasih kmalo človeku rebra pokala od samega šolskega terpljenja in truda.

Zdravje se naše šolske mladine letos še nekako dosti dobro derži; celo zoperni kašelj, ki je po kmetijskih šolah o zimskem času malo da ne obliगतen, letos miruje. V drugem pa sta bila že dva naša učenca letos v veliki nevarnosti. Enega je v šolo gredočega zasul do vratu snežni plaz, vendar so bili ljudje k sreči blizo, da so ga rešili. Drugi je capnil iz strehe enonadstropne hiše na terdi kamniti tlak tako nevarno (padel je bil znak), da so ga djali precej v sv. Olje, in je ležal že v nezavednosti; vendar je tudi ta srečno otrešel smert, ter je zopet okreval. V našem tergu bi pač morali praznik Angelov varhov obhajati vsako leto z največjimi cerkvenimi slovesnostmi, krajne razmere so res take, da stariši pri najboljši volji ne morejo zadosti paziti na otroke.

K sklepu naj še povem, da pri nas so otroci že pričeli snovati šolsko hranilnico. Dve deklici tretjega razreda, ki ste prevzeli šolsko snazjenje, ste na moje prigovarjanje prinesli vsaka svoj lončeni hranilček (šparovec), in ker jima njun zaslužek sproti plačujem, mečljete taistega va-nj. Da bi tudi druge otroke spodbudil k enacemu, pokazal sem neki dan javno o priložnem času v šoli hranilčka, peropotal šaljivo z vložnimi soldi, in spregovoril nekoliko spodbudnih besed. In glej! kmali so mi jeli donášati tudi drugi šolarji svoje hranilčke, in dozdej jih je shranjenih osmero v šolski pisarnici. Tako vnovič vidim djansko resnico pregovora: »Besede mičejo, zgledi vlečejo.« Zdravo!

Jos. Levičnik.

(Dostavek vred. Bivši ravnatelj na učiteljšišču v Ijubljani, sedaj c. k. šol. nadzornik, v. č. g. korar Legat v Rudolfovem, je rokodelskim učencem konec leta v darilo dajal hranilnične bukve z vlogo nekaterih goldinarjev. V resnici djanski nauk! Sicer pa mislimo, da ne kaže šolskih hranilnic splošno vpeljati, vsak učitelj je tako dolžan otroke podučevati, da naj štedijo; kdor pa kaj več hoče storiti, slobodno mu, učitelj ima že tako dosti posla, čemu . . .?)

— *Iz seje c. k. dež. šl. sveta dne 25. novembra 1875. Poročila o sejah dež. šl. sveta prinaša vradna „Laib. Zeitung“, deželne postave pa deželni zakonik, vendar se nam ne zdi odveč, ako tudi „Učit.*

*Tov.*⁴ prinese najvažnejše teh postav in obravnav. — Učitelji imajo skupaj v listu, kar jim je treba vediti; ravno ta obravnava v deželnem šl. svetu, katero prinesemo spodaj, je ena najvažnejših za pravne razmere učiteljstva. Sedaj je vse na tanko uganjeno in določeno, kaj ima plačati šolska občina, kaj kranjski normalni šolski zavod? Točno je tudi naznanjen čas, kedaj se imajo predlagati proračuni za stvarne potrebe šol, kedaj proračuni za aktivne prejemščine učiteljev. „L. Schulstg.“ je prinesla to obravnavo po nemški dne 25. decembra, a mi prinesemo to v slovenskem prevodu, zapleten slog smo tu in tam razvezali in točne besede bolj redko postavili, da je pregled lažje. — Učitelji po deželi so tako prisiljeni izdelovati vse proračune, in potem morajo še kmetom raslagati, kdo daje ono, kdo to? kratko rečeno, postavo morajo seljakom raslagati, tedaj jim na korist pride slovenski prevod. Posebno pa opozorujem čast. bralce na 5. točko, kjer je povedano, da se lahko odpravijo vse dosihmal navadne davščine, in se potem vnovič napravi naklad (Umlage) na soseske, se ve da, po drugem merilu. Berite tedaj!

Perovodja je prebral razrešene vloge. — Nadzorniško poročilo o srednjih šolah v Kočevji in Rudolfovem in poročilo o letnem sklepu srednjih šol v Ljubljani, Rudolfovem, Kranji in Kočevji l. 1874/5 se je predložilo slav. ministerstvu. — Gabelbergerjeva stenografija po Ahn-Ollendorfovi metodi, katero je izdelal profesor Anton Heinrich, se bode predložila ministerstvu za uk in bogočastje. — Ko so okrajni šl. sveti poročali, kako je z vpeljavo obertnijskih in gospodarskih (kmetijskih) strokovnih tečajev, se je naznanilo kranjskemu deželnemu odboru, kako je z gospodarskim podukom po tukajšnjih ljudskih šolah in kako je ta poduk napredoval, in se ob enem naprosil, da on postavi za ta poduk na nadaljevalnih šolah v proračunu za l. 1877 pri normalnem šolskem zavodu 1000 do 1500 gl. — Učni in urni čertež, ki ga je predlagalo ravnateljstvo filharmonične družbe, se je odobril. — Več učencev se je po predlogu ravnateljstva na c. k. moškem in ženskem učiteljišču šolnine oprostilo. — Nemški jezik se je vpeljal kot obligatni predmet na dvorazredni ljudski šoli v Ratečah. — Prošnji obeh mestnih šol v Ljubljani, da bi se smelo podučevati po čertežu za osemrazredne šole*) se vernete z nekaterimi opombami in ukazi do mestnega okrajnega šolskega sveta. — Odobri se namestni učitelj na ljubljanskem učiteljišču, odkaze se mu namestnina in potnina.

C. k. dežel. predsedništvo je naznanilo, da je poterjena postava,**) s katero se deloma prenareja dež. postava dne 29. aprila 1873 št. 21. in 22. dež. zakonika in potem 19. decembra 1874 št. 37. dež. zak.; v izpeljavo teh postav se ukazuje:

1. Ker je bilo uže po dogovoru s c. k. finančno direkcijo in s kranjskim deželnim odborom dne 14. decembra 1874 št. 2900 (Učit. Tov. l. 1875 v l. 5. str. 79) ukazano, da se imajo aktivne prejemščine (Aktivitätsbezüge) učiteljstva po splošnih ljudskih šolah, izvzemši mesto Ljubljano, splaćevati na račun normalnega deželnega zavoda, tedaj zarad §. 1. postave dne 26. oktobra l. 1875, po kateri normalni šolski zavod od 1. januarija 1876 splaćuje vse aktivne prejemščine učiteljev na splošnih ljudskih šolah, izvzemši m. Ljubljano, ni treba še enkrat ukazovati v tej zadevi (t. j. zastran tega, kdo bo splaćeval aktivne prejemščine).

*) Sedaj je dovoljeno, podučevati po učnem čertežu za petrazredne ljudske šole, ker mislijo v prihodnjem letu štirirazredni ljudski šoli premeniti v petrazredne.

***) Te postave prinesemo po dež. zakoniku.

2. Z ozirom na to, da je uže po čl. 5. dež. postave dne 19. decembra 1874, št. 37. dež. zak. šolska občina zavezana skerbeti za stvarne šolske potrebe (sachliche Schulbedürfnisse), in pa, ker bode po §. 1. postave 26. oktobra 1875 normalni šolski zavod od 1. januarija splečeval vse aktivne prejemščine učiteljem (kakor je bilo uže v točki 1. povedano), tedaj po postavi ni več treba (postavna potreba prejenja), da bi se troški ali izdajki (Erfordernisse) za stvarne šolske potrebe in uni za aktivne prejemščine učiteljstva po izgledih za šolske proračune (Schulvoranschlags-Formularen), kakor je bilo dosihmal naprej pisano, skupno obravnavali (tedaj vsaka stvar posebej), in ker je zgoraj jasno in točno omejeno in razloženo, kake obveznosti (Verbindlichkeiten) za splošne ljud. šole ima šolska občina, kake pa normalni šolski zavod; **sicer pa**, ker so šolski proračuni za l. 1876., koje pa bo treba predelati (modificirati) po smislu odstavka 6. teh navetov, uže določeni in s tukajšnjim ukazom dne 29. julija l. 1875 št. 1172 c. k. okraj. šolskim svetom v nadaljno uradno obravnavo poslani bili, **bode to veljalo le za čas** od 1. januarija 1877 (od tega časa se bodo šolski proračuni, vsaka stvar za se ločena, tako obravnavali). a. Ker tedaj vsled §. 1. dež. šolske postave, ki prenareja člen VI. dež. postave 19. decembra 1874, kar se tiče določeb §. 23. alineja 1. in odstavek 3. postave o deželnem nadzorstvu 25. februarja 1870, okrajni šolski svet čuva nad tem, da se letni šolski proračuni, katere ima sestavljati pomnoženi krajni šolski svet, o pravem času predlagajo, isto tako tudi on te proračune preskuša in razrešuje (odobruje); ko je pa pomnoženi krajni šolski svet letne račune položil, tako zopet okraj. šl. svet te račune preskuša in razrešuje, tedaj naj v tej stvari potrebne ukaze pošilja pomnoženemu kraj. šl. svetu. b) Kar pa se tiče potrebščin (troškov) za aktivne prejemščine, tako ima okrajni šolski svet za zaslisaški pomnoženi krajni šolski svet napraviti izkaz (Nachweisung) po rubrikah »plače« (Gehalte), »službine letne priklade,« »opravilne priklade,« »stanarina,« »nagrada za proste (neobligatne) predmete,« takisto tudi one (troške) »učiteljic za ženska ročna dela« za splošne ljudske šole v okrajih, razversté posamezne šole, po koliko razredov imajo, in sicer naj prvo za šolsko leto 1877 in potem za vsako navadno leto (Solarjahr); ta izkaz naj se predlaga skrajni čas do 31. januarija vsacega leta, tedaj, za navadno leto (Solarjahr) 1877 do 31. januarija 1876 z primernimi naveti vred.

3. Oziraje se na §. 2. dež. post. 26. oktobra 1875 se opomni, da je dosihmal, kolikor se ve, jedino le Janez Wittreich-ova šolska vstanova za šolo v Stalichah; vstanove je 14.000 gl.; šolska občina, kakor kaže, ma leto ne plačuje veliko davka, tedaj se dá iz prihodkov te vstanove poplačati ne le vse to, kar zadeva to šolsko občino deželnega naklada za normalni šolski zavod, temveč se tudi splečevanje za aktivne prejemščine (Aktivitätsgebühreuzahlung) na leto 500 gl. normalnemu šolskemu zavodu lahko poverne. a. C. k. okrajnemu šol. svetu v Kočevji se ukazuje, pozvediti, koliko plačujejo direktnega davka selišča, iz katerih je šolska občina v Stalichah, potem naj pa tudi popraša krajni šolski svet v Stalichah za njegovo mnenje ter predlaga, ali se on (kraj. šl. svet) hoče posluževati prava, da se prihodki iz vstanove porabijo najpred v to, da se z njimi plača naklad za šolski zavod, ki spada za l. 1876 in naslednja leta na šolsko občino. b. Sicer se pa ukazuje okraj. šl. svetom, da skažejo računovodstvu do konca januarija 1876, koliko je pri posameznih solah vstanov za učitelje (Schullehrerstiftungen), naj se imenuje vstanovitelj, vstanovnina (kapital), prihodki vsacega leta in namen vstanove.

4. Gledé na predstoječa razjasnila in ozirajé se na določbe §§. 3. in 4. dež. post. dne 26. oktobra 1875, odpade tedaj odrajtivilo poverhmine (Ueberschuss) normalnemu šolskemu zavodu, kar je vpisano v proračunih za ljudsko šolo za 1876 pod oprav. št. 22., od tega se daje tudi vednost c. k. davkarijam.

5. Ker imajo po §. 3. navedene dež. postave (28. oktobra 1875) **krajne soseske** (Ortsgemeinden), ki narejajo šolsko občino, **sklepati, ali hočejo tiste davščine in doneske**, ki so navedene v §. 36. dež. post. 29. aprila 1873 dež. zak. št. 21., — po dosihmal obstoječih postavah so bile te davščine in doneski pri skladnih obravnava (ko je namreč za to šlo, da se šola postavi) uganjeni in določeni, tu-sem se posebno prišteva vse, kar se je dajalo za šolo in za učitelja po hišnih številkah, po gruntih ali po davkarskem goldinarju ali po kakoršnem koli merilu — **znižati na stvarne potrebe šol** (sachlichen Erfordernisse) **ali pa jih čisto odpraviti**, in za to, kar primankuje, **naklad na soseske narediti**, tedaj se imajo dotične krajne soseske zaslišati, ali so za znižanje (Redukzion) ali popolno odpravo imenovanih davščin in doneskov z ozirom na to, da se to pomanjkanje za stvarne potrebe šol l. 1876 nadomesti in glede tudi na to, da so odpravljeni po §. 4. imenovane postave cerkveni doneski (ker tudi te bo treba nadomestiti).

6. Po izidu tega zaslišanja in z ozirom na to, da bodo učiteljske pokojnine, ki se nahajajo pod oprav. št. 11. nekaterih proračunov, po §. 5. dež. post. 26. oktobra 1875, s prvem januarijem pripadle učit. pokoj. zavodu, naj se primerno prenarede rubrike in nastavki zaradi pokritja (doplačevanja) v proračunih za ljudske šole l. 1876, zbrisejo naj se tu rubrike od oprav. št. 22. naprej, isto tako tudi potrebsčinske rubrike (Erforderniss-Rubriken) oprav. št. 11, 12, 13, 14, 15, 16 in 17 z dvema naslednjima rubrikama na drugi strani, izveršitev tega naj se obznani pomnoženemu krajnemu šolskemu svetu in srenjskim predstojništvom, poslednjim zato, da o pravem času iztirjajo in odrajtajo krajnemu šolskemu svetu za stvarne potrebe šol denar, ki je v proračunu, a unemu (kraj. šl. svetu) da denar po proračunu obrača in zarajtuje.

7. Kar se pa tiče poprej v misel vzetih pokojnin, ki izvirajo iz časa pred novimi postavami, katere so mogle soseske na se jemati, se ob enem ukaz pošilja blagajnici.

8. Kranjskemu deželnemu odboru in c. k. finančnemu vodstvu se poveda, kako da je nasvetovano, izpeljati to postavo. Ob priliki, ko naznanja c. k. deželno predsedništvo za Kranjsko, da je poterjena postava, s katero se prenareja §. 39. postave 29. aprila 1873 dež. zak. 22 (da imajo učiteljice enake plače kakor učitelji) se razpošiljajo dotični ukazi.

Kranjski deželni odbor je sovetoval (sopresentiral) četrtega učitelja, Janeza Rupnika v Černomlji, za stalnega učitelja in Antona Kunsica za stalnega nadučitelja v Trebnem, oboje imenovanje se je poterjilo in dekreta sta se odposlala. — Pomnoženi okrajni šolski svet v Škofjiloki je nasvetoval (presentiral) stalno vmestjenje za nadučiteljsko službo v Luki, to se je vernilo c. k. okraj. šolsk. svetu v Kranji zaradi nekaterih postavnih pomankljivosti, da vse še enkrat predlaga. — Voditeljica zasebnemu zavodu se je pritožila zoper razsodbo c. k. okraj. šl. sveta, da se njenemu zavodu ni dovolil kak šivalni stroj, ki je namenjen javnim šolam; pritožba se zaverže. — Ob priliki, ko je bilo več prošenj za nagrado, se je naprosil kranjski deželni odbor, da bi se prestopek drugod pokrilo. — Nadučitelju se privoli iz prihodkov spraznjene službe podučiteljske nagrada za čeznavadno podučevanje. —

V Černomlji so osnovali učitelji letos pri konferenciji 5. novembra kmetijsko nadaljevalno šolo (landwirtschaftliche Fortbildungsschule).

Načert ima: I. zemljepisje in zgodovino. (Podučuje nadučitelj A. Jeršinovic.) II. Naravoslovje po svojih različnih oddelkih, in od tega, kar je kmetu naj bolj potrebno in kar lahko razume. (Učitelj Jernej Hočevar.) III. Kmetijstvo s posebnim ozirom na razmere kraja in tal. Posebno se bode oziralo na to, kako se gnoj napravlja, kako izreja govedo in prešiči, kako se zasaja in oskerbuje sadno drevje in terta. (Učitelj Fr. Setina.) IV. Nova mera in uteži v primerjanji s starimi, štirje računski deli, kako se preračunijo telesnine, ploskve, kako obresti? Praktične naloge se izdeljujejo na pamet in potem pismeno. (Učitelj Janez Rupnik.) V. Slovensko in nemško branje in pisanje in spisje. Večina starejših ljudi tukaj ne zna brati, niti pisati; a iščejo si zaslužka po vsem svetu, tedaj jim je branje in pisanje prekorišno.

Razdelitev po urah:

1. nedelja: Od 9 — 10 dopoldne zemljepisje in zgodovino; od 1 — 2 popoldne branje, pisanje in spisje.

2. nedeljo. Ob isti uri dopoldne naravoslovje, popoldne branje, pisanje in spisje.

3. nedelja. Dopoldne ravno tačas kmetijstvo, popoldne branje, pisanje in spisje. Katehet g. Valentin Bergant podučuje v kerščanskem nauku od 11 — 12 dopoldne.

Za branje in pisanje se jih je oglasilo 1. nedeljo 53, in 2. nedeljo že 200, toraj so napravili 3. nedeljo tri oddelke v treh učnih sobah. V 1. oddelku sede taki, ki čisto nič ne znajo brati in pisati; v 2. oddelku so tisti, ki že znajo slovenski brati in pisati, pa bi se radi v tem dalje učili; v 3. oddelku so tisti, ki bi se radi nemški učili. Po ti vredbi podučujejo vsako nedeljo vsi 4 učitelji, tisti ki dopoldne podučuje, je popoldne oproščen, drugi pa podučujejo popoldne. — Pervo nedeljo jih je prišlo dopoldne 48, in popoldne 53 poslušalcev. Drugo nedeljo jih je bilo dopoldne 46, popoldne nad 200. In na priliko toliko jih je bilo tudi 3. in 4. nedeljo. Za to šolo je posebna tedenska knjiga, kjer se zapisuje tvarina, ki se jemlje in tudi število navzočih dopoldne in popoldne. Ta šola ima trajati celo leto.

V Starem tergu pri Poljanah podučuje učitelj N. Stanonik vsako nedeljo o novi meri in uteži, ljudje prihajajo mnogobrojno k tem poduku. — (Vsaka nova reč nekaj časa ljudi vabi in mika, po tem pa je kakor z vsem na svetu. Vr.)

Iz Ljubljane. Na mnogoteri vprašanja odgovarjamo, da bode v prihodnjih številkah »Učit. Tov.« prinašal zapisnik slovenskih bukev, ki bi bile pripravne za šolarske knjižnice, ter kratko recenzijo o njih, kraj, kjer se dobivajo z ceno vred, oziraje se na ukaz naučnega ministerstva dne 12. maja 1875. —

— Po naših nemških novinah večkrat beremo, da mislijo poslopje za m. in ž. učiteljske postaviti unkray Urbasove hiše na Majerjevo njivo, tudi se slišijo glasovi »pro et contra«, ker je bilo poprej namenjeno tako poslopje staviti tik Latermanovega drevoreda. Vprašamo pa vendar, ali more količkaj premeten in previden človek dvomiti nad tem, kje je bolj pripraven kraj za tako poslopje, ali pod Turnom, kjer po vsakem deževji po grapah voda teče tolika, da bi mlinska kolesa gnala, in tik drevoreda malo jezero stoji, ali na Majerjevi njivi, kjer je zemlja prodnata, in sama vso mokroto vse jemlje. Ali ni že dosti, da šola na Cojzovem grabnu na koleh stoji, in da se tam ob povodnji preobilna mokrota ne more odtekati, temveč po kleti stopa i. dr. Se ve da, postaviti se vse da, tudi v sredi vode krasno poslopje, zakaj bi v luži ne stalo, ali vlage iz zida

ne odpravi tehnika. Vsi razlogi, ki govore zoper poslopje na Šentpeterskem predmestju so ničevi; ako se tako poslopje postavi, bo gotovo mesto skerbelo za pripravno prihodišče. — Tam proti kolodvoru je prihodnjost za ljubljansko mesto, a ne na travnikih pod Turnom. — Je pa še ena stvar, ki je še nisem slišal povdarjati, pa bi vendar mogla tukaj odločevati. Šola na Cojzovem grabnu je silno odročna za Dunajsko in Celovsko cesto, t. j. za prebivalce tega okolišja, in vendar so tje vsolani, vadnica združena z učiteljskim bi bila kaj vgodna tamošnji okolici. Se ve, da vadnica ni dolžna sprejemati vse, karkoli se ji ponuja, a vendar ravnateljstvo brez vzrokov okolišne, za šole ugodne otroke, ne bo od šol podilo in naprej pošiljalo.

— Jezičnik l. XIII. ali Jan. Nep. Nečas ek pa Anton Umek Okiški, spisal po lanskem „Učit. Tov.“ prof. Jos. Marn, je v nekterih posebej natisnjenih zvezkih dobiti pri bukvarju Lercherju in Gerberju. Knjižica ta je v I. delu koristna vzlasti učiteljem in sploh gojiteljem, v II. pa pisateljem učencem, posebno pesnikom.

Javna zahvala.

Blagorodni gospod, dr. vitez France Močnik, je poslal „Narodni šoli“ zopet letos ob novem letu 10 gl. a. v. Za to lepo pripomoč se blagosercnemu dobrotniku naj vljudnejše zahvaljuje

Odbor „Narodne šole“.

Javna zahvala.

Naš rojak, mladino ljub in zvesti šolski prijatelj, vis. č. g. France Tomšič, duhovnik v Kozlah, je zopet za l. 1876 t. j. že v tretje oskerbeti blagovolil »Vertec«, to desedaj še naj bolje in naj koristnejše berilo za našo mladino, katerega dobiva naj pridnejši učenec naše šole. Za tako blago djanje, očetovsko skerb in neomahljivo prijateljstvo izreka dobrotniku najlepšo in najtoplejšo zahvalo ravnateljstvo ljudske šole v Velikih Laščah.

Joz. Pavčič.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na lj. šoli v Mirni (okraj. Rudolfov.) učit. služba, l. p. 450 gl. in prosto stanovanje. Prošnje do konca januarija kraj. šl. svetu v Mirni. — Na Irazredni ljud. šoli na Robu in v Getenici (okraj. Kočev.) učit. služba, l. p. 450 gl. in prosto stanovanje. Prošnje dotičnemu krajnemu šl. svetu do 31. januarija t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Spraš. učit. kand. gđc. Marija Borovski, začasna učiteljica v Kočevji, France Krušnik, začasno v Šentvidu pri Zatični. Gđc. Marija Haufen v Černučah se je službi odpovedala. Gsp. Alojzij Kušer, učitelj v Nadanjeselu na Notranj., odločen za Št. Kocijan pri Turjaku, je umerl 23. decembra pr. l. N. v m. p.!

Listnica opravištva. Gsp. K. v R. tabru na Goriškem: Prejeli 1 gl. 50 kr. in všteli za l. polovico pr. leta (1875), drugo imamo še pri Vas na dobrem. — Nekaterim smo list poslali na ogled (Probenummer); a s tem jih še nismo vpisali naročnikom, in lista ne zahtevamo nazaj. To številko pošiljamo plačnikom in tudi naročnikom, ki so izvestno zahtevali pošiljanje.